

ного духовного капіталу. Для успішної роботи над самовихованням йому необхідно уявляти й усвідомлювати ідеал, який може бути обраний для наслідування; знати основні вимоги до етичних якостей педагога; бачити особливості своєї моральної поведінки у сфері педагогічної діяльності; виявляти дефіцит внутрішньої порожнечі, яка може стати на заваді виконанню фахових завдань; розуміти необхідність систематичної роботи над удосконаленням, збагаченням своїх соціально-психічних і моральних якостей; володіти науково обґрунтованими методами і засобами саморозвитку; формувати в собі почуття самокритичності, адекватності в оцінці певних дій.

О. А. Шумейко, канд. філол. наук, доц.

МОВЛЕННЯ ЯК СКЛАДОВА ЗАГАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ ВИКЛАДАЧА ЮРИДИЧНОГО ВИШУ

Концепція розвитку юридичної освіти в Україні передбачає підготовку висококваліфікованих кадрів, які мають правову і належну мовну культуру. Питання мовної культури було і залишається об'єктом наукової уваги в лінгвістиці. Так, у галузях державного управління й мовознавства науковці наголошували на необхідності визначення оптимальної мовленнєвої поведінки в певній ситуації, акцентували увагу на важливості її високого рівня в професійно-кваліфікаційній характеристиці особистості (викладача). Цей запит є досить актуальним і потребує глибокого дослідження для розумного, ефективного та лаконічного спілкування.

Мова має бути не тільки правильною, а й лексично багатого, синтаксично різноманітною. Знання її підвищує результативність навчання, праці, допомагає краще орієнтуватися у складній фаховій ситуації та взаємовідносинах, виконуючи свої функціональні обов'язки.

Культура мови – галузь мовознавства, що займається утвердженням (кодифікацією) усталеності на всіх рівнях: виробляє наукові критерії в оцінюванні явищ мови, виявляє тенденції розвитку її системи, проводить цілеспрямовану мовну політику,

сприяє втіленню норм на практиці, виконує регулятивну функцію, адже пропагує нормативність, забезпечує стабільність мови, хоча водночас живить та оновлює її. Викладач вищої школи повинен знатися на всіх її тонкощах, оскільки його майстерність передбачає дотримання лінгвістичних правил вимови, наголосу, слововживання і побудови висловлювань, точність, якість, чистоту, логічну стрункість, багатство і доречність говоріння, а також вимог мовленнєвого етикету.

Виділяють такі основні аспекти культури мовлення:

нормативність (виконання усіх правил усної і писемної діяльності);

адекватність (точність, якість і зрозумілість висловлювань);

естетичність (використання експресивно-стилістичних засобів мови, які роблять мовлення багатим і виразним);

поліфункціональність (забезпечення застосування мови у різних сферах життєдіяльності).

Відмінний мовний рівень викладача означає, що останньому притаманні досконале володіння літературною мовою у процесі спілкування та мовленнєва довершеність, що певним чином залежить від його зорієнтованості на бездоганність і зразковість; а крім того, він є важливим показником загальної професійної культури, з якої починається кар'єрне зростання особистості. При цьому головними комунікативними ознаками (критеріями) є: правильність, змістовність, логічність, багатство, точність, виразність, доречність і доцільність, що тісно пов'язані між собою.

Мовна культура юриста як представника певної частини інтелектуальної еліти суспільства, який покликаний виконувати певну місію – надавати правову допомогу, вбачається в єдності таких компонентів: мотиваційного (мотиви, потреби, прагнення до ефективної комунікативної діяльності), пізнавального (сукупність науково-теоретичних знань фахового спілкування), діяльнісного (вміння зрозуміло, чітко, логічно, доречно висловлювати думку, будувати діалог тощо).

Згідно з вимогами освітньо-кваліфікаційної характеристики майбутнім спеціалістам-правникам важливо набути таких умінь: складати професійні тексти та укладати документи з до-

триманням норм сучасної української літературної мови; за допомогою відповідних методів вербального спілкування готувати публічні виступи; застосовувати певні форми ведення дискусії; працюючи з іншомовними фаховими текстами, використовуючи термінологічні двомовні словники, електронні словники, перекладати тексти українською мовою; проводити обговорення проблем загальнонаукового та професійно орієнтованого характеру, що має на меті досягнення порозуміння; вести ділове листування, використовуючи фахові культурологічні та країнознавчі знання; виконувати аналітичне опрацювання іншомовних джерел з метою отримання інформації, необхідної для вирішення певних завдань професійної діяльності, тощо.

Безумовно, що якість мовного спілкування, сформованість комунікативних умінь є показниками рівня культурного розвитку і морального клімату суспільства в цілому. У час складних змін у соціальному і моральному житті країни, набуття права на українське мовлення зростає вага покоління, готового до проведення діалогів і дискусій, творчого підходу до вирішення нестандартних ситуацій у професійній сфері. Уважність до рідної мови, систематичне розширення інформаційного поля і зростання практичного обсягу знань з лінгвістики (читання наукових статей, фахових газет і журналів, постійне користування спеціальними енциклопедичними і термінологічними словниками), позитивна мотивація на оволодіння нормами української літературної мови, жанрами функціональних стилів, вироблення умінь свідомо й відповідально ставитися до слова, власної вимови, письмової культури, удосконалення практики публічних виступів з фахової тематики на наукових конференціях, вияв активної позиції стосовно покращення мовлення особистості – усе це сприяє підвищенню культури майбутнього юриста.

Отже, майстерність володіння мовою є невід'ємною складовою культури особистості, яка для юриста має включати й правову, що є одночасно основою його професійної культури. Чим вища остання, тим якісніше він робить свою справу, тим відповідальніше ставиться до виконання обов'язків. Важливим елементом професіоналізму є своєчасне отримання повної, достовірної та об'єктивної інформації, що стосується чинної нормативно-

правової бази та юридичної практики, бо володіння нею для правника – це панування над ситуацією.

Отримання інформації є важливим, проте більш значущим є її надання іншим особам в процесі реалізації своїх повноважень, що можливе завдяки мові. Звісно, для цього потрібна належна культура мовлення як свідчення розвинутого інтелекту. Чим довершенишим буде мовний рівень правника, тим ефективніше він буде працювати, доводячи свою компетенцію. Основою мовленнєвої культури викладача є грамотність, тобто дотримання загальноприйнятих літературних норм у використанні лексичних, фонетичних, морфологічних, синтаксичних і стилістичних засобів мови. Робота над цим викликає повагу і, без сумніву, дає результати. Шляхів удосконалення безліч, а процес триває усе життя.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО
ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІЧНИЙ ЕТОС

*Тези доповідей та повідомлень учасників
XI конференції школи педагогічної майстерності
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого*

Частина 2

**Харків
2017**

Освітні технології та педагогічний етос. Частина 2: тези доповідей та повідомлень учасників XI конференції школи педагогічної майстерності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого / за заг. ред. В. В. Комарова. – Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2017. – 84 с.

Розділ І. ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ

Г. В. Берченко, доц.

ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

У Європі в кінці XVIII ст. з появою регулярного і доступного поштового зв'язку виникло «кореспондентське навчання». Учні поштою отримували навчальні матеріали, листувалися з педагогами і здавали іспити довірений особі або у вигляді наукової роботи. Радіо і телебачення внесли зміни в дистанційні методи навчання. У 1969 р. у Великій Британії відкрили перший у світі університет дистанційної освіти – Відкритий Університет Великобританії. Він отримав таку назву, щоб показати його доступність за рахунок невисокої ціни і відсутності необхідності часто відвідувати аудиторні заняття.

Отже, спочатку дистанційне навчання здійснювалось у формі письмового спілкування, тобто розв'язані завдання надсилались поштою. На сучасному етапі дистанційне навчання здійснюється, зокрема, за допомогою інтернету та інших засобів.

Вважається, що перевагами дистанційного навчання є:

- гнучкість – студенти можуть здобувати освіту в підходящий їм час і в зручному місці;
- дальність дії – навчання не обмежено відстанню, можна вчитися незалежно від місця проживання;
- економічність – значно скорочуються витрати на далекі поїздки до місця навчання.

Дистанційне навчання дозволяє:

- знизити витрати на проведення навчання (не потрібні кошти на оренду приміщень, поїздок до місця навчання як учнів, так і викладачів тощо);
- скоротити час на навчання (збір, час у дорозі);
- учаснику самостійно планувати час, місце і тривалість занять;
- здійснювати навчання великої кількості людей;

З М І С Т

Розділ І. Технології та інтерактивні методи викладання

Берченко Г. В.	Перспективи впровадження дистанційного навчання.....	3
Євков А. М.	Стан та перспективи вищої юридичної освіти України у контексті розвитку високих технологій та ІТ-сфери.....	6
Каламайко А. Ю.	Використання інформаційних технологій при проведенні індивідуальних та контрольних робіт.....	9
Копиця Є. М.	Інформаційні технології в навчальному процесі: мультимедійні презентації як вид індивідуальної роботи студента.....	12
Малєєва Т. Є.	Організація самостійної роботи студентів з використанням інформаційних технологій..	14
Мясоєдова С. В.	Переваги та недоліки електронної педагогіки.....	15
Світлична Г. О.	Дистанційне навчання як компонент інноваційного освітнього процесу в умовах модернізації вищої освіти в Україні.....	18
Сергєєва Г. А.	Електронне навчальне середовище у викладанні іноземних мов: переваги та проблеми.....	21
Таволжанський О. В.	Інноваційне теперішнє у парадигмі сучасного освітнього процесу.....	24
Пушняк О. В.	Електронна педагогіка: плюси та мінуси....	27
Ус М. В.	Методичні засади проведення практичних занять з дисципліни «Цивільне право України».....	29
Цесарський Ф. А.	Вища освіта в умовах інформаційного суспільства.....	31

Розділ ІІ. Питання професійного етосу викладача

Бровченко Т. І.	Аналіз професійної діяльності викладача вищого навчального закладу.....	33
Баламутова Н. М.	Особливості та структура професійної діяльності викладача фізичного виховання...	35
Бенедик В. І.	Відображення образу викладача у свідомості студентів як фактору особистісного та професійного самовизначення.....	38
Булулуков О. Ю.	Культура особистості викладача та її складові.....	40
Володіна О. О.	Викладач – взірць особистої культури.....	43
Давиденко С. В.	Культура педагогічного спілкування викладача вищого навчального закладу України.....	46
Іванцова А. В.	Педагогічна культура викладача.....	49
Кривобок В. В.	Проблеми регламентації професійної етики викладачів.....	51
Марочкін О. І.	Етизація вищої юридичної освіти: деякі питання.....	55
Мелякова Ю. В.	Культура особистості викладача: вимоги, критерії, значимість.....	57
Моторигіна М. Г.	Професійні обов'язки викладача.....	58
Покальчук М. Ю.	Викладач як носій соціальності, гуманності, професіоналізму.....	61
Політанський В. С.	Ідеал сучасного викладача вищої школи.....	63
Приходько Г. І.	Рівні педагогічної майстерності.....	66
Стасєвська О. А.	Етика в університетській освіті.....	68
Тищенко О. І.	Складові особистісної культури викладача...	71
Тітомир О. С.	Правове виховання як головний професійний обов'язок викладача.....	73
Чиркін А. С.	Культура особистості викладача вищого навчального закладу.....	75
Шумейко О. А.	Мовлення як складова загальної культури викладача юридичного вишу.....	78

Наукове видання

ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІЧНИЙ ЕТОС

*Тези доповідей та повідомлень учасників
XI конференції школи педагогічної майстерності
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого*

Частина 2

За загальною редакцією В. В. Комарова

Відповідальний за випуск *В. М. Єрмолаєв*

Редактори: *В. В. Арнаутова,
Л. М. Рибалко,
Л. В. Русанова*

Комп'ютерна верстка: *Л. П. Лавриненко,
А. В. Старжинська*

Підп. до друку 14.11.2017. Формат 60x84 ¹/₁₆. Папір офсетний.
Друк: ризограф. Ум. друк. арк. 5,3. Облік.-вид. арк. 3,9. Вид. № 538.
Тираж 67 прим. Зам. № 97. Ціна договірна.

Редакційно-видавничий відділ
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого,
вул. Пушкінська, 77, м. Харків, 61024, Україна.

Друкарня
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого,
вул. Пушкінська, 77, м. Харків, 61024, Україна.